Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Демократія – це такий устрій, який ґарантує, що нами будуть керувати не краще, ніж ми на те заслуговуємо.
Бернард ШОУ

40 (560)
24 вересня
2015 р.

Тижневик “Галицька Просвіта” * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма “ЛІК” * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ “Ідея Банк” МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

НЕ ТРИМАЙТЕ НАС ЗА ДУРНІВ

Заголовок оцієї моєї редакторської колонки я буквально взяв з уст нашої щирої просвітянки. «Та не вірю, що увесь цей цирк під куполом не підлаштувала наша влада. Та оця істерика *(а дивилась вона оцей цирк під куполом у прямому телеефірі – ред.)* голови Ради Гройсмана, та усе це шоу Шокіна *(щоправда, назвала вона його Пшонкою – авт.)* справді було не спонтанне, а спонукане з вищого олімпу...»

І я не вірю. Не вірю, що нардеп І. Мосійчук був найвищим корупціонером у владних ешелонах. Хоч він свого вартий. І коли вже критикуєш небожителів за їхні гріхи, то й самому потрібно бути білим і пухнастим. Хоч сказано у Святому Письмі: нема такого, щоб жив і не згрішив. А може, П. Порошенко прислухався до лідера сінгапурських реформ Лі Куан Ю чи то до Михаїла Саакашвілі, які твердили, що боротьбу з корупцією треба почати з «посадки» трьох найкращих своїх друзів.

Гадаю, що І. Мосійчук навряд чи є найкращим другом Президента, якщо взагалі є таким. Отож суспільство чекає трьох любих друзів: хто вони і коли?..

А тим часом політологи й експерти роздумують над справжніми мотивами арешту Мосійчука. Журналісти сайту «24» запитали про це політолога Євгена Магду, політексперта Костя Бондаренка, політолога Олександра Палія, експерта Українського незалежного центру політичних досліджень Юлію Тимошенко.

Насамперед, кому вигідна ця публічна акція? Владі, яка показує, що здатна боротися з корупціонерами, а самою публічністю – залякати політиків і приструнити Радикальну партію, зокрема її лідера О. Ляшка. А, власне, взяли найуразливішого, за яким тягнеться цілий шлейф справ, які так чи інакше тягнуть на судовий розгляд. Про що і говорив Генпрокурор.

Зрозуміло, що ті, хто надихав і організовував це дійство, били по Радикальній партії з розрахунком, що вона навіть «посиплеться», а опозиційність фракції стане лояльною до влади. Як і фракція «Опозиційний блок». А ще – сконсолідували коаліцію, у якій, напевно, є чимало тих, хто давно претендує на місце Мосійчука.

Але як владі бути далі? Попри заяви Генпрокуратури, що наступним в’язнем може стати нардеп-радикал Андрій Лозовий та ще кілька його товаришів по фракції, а то й сам лідер РП, такі кроки вочевидь виглядатимуть як політичні репресії. Отож суспільство чекає на «любих друзів». Зрештою, не забуває, що вчорашні реґіонали, які пограбували країну на мільярди, преспокійно сидять у парламенті й на високих державних посадах, спільно з провладною коаліцією голосують за непевні конституційні зміни і тихо, а то й явно, підтримують сепаратистів. І до них ні високопосадовці, ні правоохоронні органи не мають жодних претензій. Постає запитання: чому?..

Поки немає відповіді. Я, як і наша читачка-просвітянка, не вірю, що влада навсправжки хоче боротися з корупцією. Радше її спонукає до цього суспільство, а ще наші закордонні партнери, як оце віце-президент США Дж. Байден, який днями, оцінюючи ситуацію в Україні, висловив обурення станом боротьби з корупцією...

Отож, владо, не тримай нас за дурнів! Час політику символів замінити політикою дій.

Богдан ВІВЧАР

«ПРОСВІТА-XXI»

Виступають «Запальні гуцули»

ЗВІТУВАЛИ ВЕРХОВИНЦІ

У понеділок на Різдво Богородиці в ОНД «Просвіта» відбулася презентація нового просвітянського проекту «Звіти-огляди міських і районних об’єднань». Він реалізується в рамках реґіональної цільової програми «Просвіта XXI століття», затвердженої обласною радою.

Першою звітувала Верховинщина. Просвітяни з гір високих, яких очолив тамтешній голова РО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Василь Нагірняк, приїхали до Івано-Франківська з бесагами, повними добрих духовних справ, з піснями й танцями.

Гостей вітав і зичив успіхів, а потім ще й нагородив грамотою голова ОО ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка Степан Волковецький.

Пан Василь Нагірняк розповів про історію «Просвіти» Верховинщини, її відродження в 90-их роках минулого століття й участь у державотворчих процесах, нинішній поступ. А потім присутніх дивували й забавляли своїм мистецтвом аматорський хореографічний колектив «Запальні гуцули» із с. Віпче з керівником Василем Ілюком, троїста музика «Перевал», музичний гурт «Струни Орфея»...

Це справді було неповторне чарівне диво гуцульського краю, на яке варто було подивитись.

Повніший звіт читайте у наступному числі «Галицької Просвіти».

ПАМ’ЯТЬ

У Єзуполі Івано-Франківське обласне товариство «Меморіал» ім. В. Стуса перепоховало останки 225 осіб, які були знайдені у час розкопок на території Єзупільської лікарні, яка використовувалася як тюрма-катівня НКВД в 1945–1953 роках.

Ще у 90-их роках численні свідки розповідали про те, що енкаведисти привозили з лісу, з навколишніх сіл тіла вбитих підпільників. Також чимало людей було замордовано в самій тюрмі. Серед ув’язнених було багато тих, хто не чинив і не міг чинити збройного опору більшовицькій владі. Сюди потрапляли ті, хто відмовлявся іти в колгосп, чи ті, кого влада підозрювала як родичів вояків УПА.

«Ховали людей у рові, – розповідає член Правління «Меморіалу» **Василь Тимків.** – *Тіла складали один на одного, інколи навіть у шість шарів. Тіла присипали вапном, щоб вони скоріше розклалися і не було чути запаху. В окремих черепах виявлено кульові поранення та знайдено біля кісткових останків гільзи від куль».*

Це вже друга велика могила жертв НКВД, яка виявлена в Єзуполі. Першу знайшли у 90-их роках, там було 46 тіл.

Аби віддати шану невинно вбитим українцям прибув мер Івано-Франківська, районні та сільські голови. Очолив урочисте перезахоронення архієпископ і митрополит Івано-Франківський Володимир Війтишин відправою Божественної Літургії.

«Ці люди вбиті тільки за те, що любили свій народ, зберігали свою рідну культуру, мову та прадідівську віру нашої Святої Церкви. За те, що любили й шанували нашу Батьківщину і хотіли будувати її вільною і незалежною», – звернувся до присутніх митрополит Володимир.

У своєму слові архієпископ Володимир звернувся і до сьогоднішніх важких подій, які випали на долю України: *«І сьогодні є ще багато таких, які вороже дивляться і на наш народ, і на нашу культуру, і на нашу прадідівську віру. Вони не змогли ще перебудуватись серцем, не змогли ще скинути з себе страшну подобу сталінізму»*, – підсумував владика.

Розкопки проводило Івано-Франківське обласне історико-просвітницьке товариство «Меморіал», починаючи ще з 2011 р. Професійну допомогу надав судово-медичний експерт **Омелян Левицький,** який досліджував останки жертв Дем’янового лазу, та **Іван Павликівський.** Активно долучались до допомоги селяни та сільський голова.

СИНИ ТВОЇ, УКРАЇНО

ВИДАТНОМУ УКРАЇНЦЮ

В рамках відзначення Дня Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу в Івано-Франківську відкрили пам’ятник видатному українському вченому та громадському діячеві Івану Пулюю.

Відкриттю пам’ятника передувала урочиста Літургія біля ротонди Матері Божої на площі біля головного корпусу ІФНТУНГ за участю ректора ІФНТУНФГ Євстахія Крижанівського, викладацького колективу, студентської громади і запрошених гостей.

Після Літургії відбулось урочисте відкриття пам’ятника видатному українському вченому та громадському діячеві Івану Пулюю на території головного корпусу університету.

Промовці зазначали, що своїми винаходами Іван Пулюй змусив увесь світ говорити про українців. Він однозначно одна з найбільш вагомих постатей в історії світової науки. Але бездержавність української нації призвела до того, що його винаходом скористались інші, й Рентгенові, а не нашому співвітчизникові присудили Нобелівську премію.

Іван Пулюй був для України особистістю всесвітнього масштабу. Він не тільки як фізик відкрив ікспромені, а й як духівник у співпраці з іншими видатними українцями першим переклав Біблію українською мовою, чим дав духовне просвітлення нації.

Міський голова Віктор Анушкевичус наголосив, що Іван Пулюй називав Україну «перлиною Європи» та вірив у її незалежність. Це йому належать думки: «Самостійність України є ключем для мирної зали Європи», «Гордієвим вузлом, під замком якого лежить ґарантія миру Європи».

Н. К.

НА ЧАСІ

ВЕКТОР ВИБРАНО

У КИЄВІ ВІДБУЛИСЯ УСТАНОВЧІ ЗБОРИ ГО «РУХ ЗА УКРАЇНУ В НАТО»

До створення організації долучились видатні державні та громадські діячі, зокрема перший Президент України Леонід Кравчук, один із засновників Народного руху України Іван Заєць, колишній міністр закордонних справ Володимир Огризко, голова «Просвіти» Павло Мовчан, голова Національної спілки письменників України Михайло Сидоржевський, голова ВГО «Спілка офіцерів України» Олександр Скіпальський, представники Руху Київщини, інших реґіонів, зокрема Прикарпаття.

Від нашої області у зборах-з’їзді взяли участь голова Ради профспілок області Ігор Басюк, депутати облради – голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький та Дмитро Захарук, активістка Тетяна Білецька.

У доповіді Леоніда Кравчука, першого Президента України, йшлося про те, що в Україні існує проблема невизначеності, яка впливає на безпеку країни. Ворог хоче позбавити нас права жити в нашій країні. Він прагне не лише знищити нашу культуру, а й – Україну. Л. Кравчук наголосив, що головне питання сьогодні в країні – як приєднати Україну до НАТО.

Володимир Огризко у своєму виступі повідомив, що в НАТО є група лобістів України і група противників. На думку дипломата, завдання громадської організації «Рух за Україну в НАТО» – збільшення кількості лобістів і створення механізму чіткої державної політики та громадянської позиції членства в НАТО.

Рухівець Іван Заєць наголосив, що Захід допустив стратегічну помилку, яка вилилась для України великим лихом. Суть помилки, на думку Івана Зайця, в тому, що Захід багато років займався Росією, намагаючись її демократизувати, а не сусідами, які могли б зупинити ворожий кремлівський шовінізм.

Збори ухвалили статут організації, установчу декларацію, звернення до українського народу, Президента, Верховної Ради і Кабінету міністрів України, керівників і громадськості країн – членів НАТО. Головою організації обрано Леоніда Кравчука, а заступником – Івана Зайця.

ТАК ДУМАЮ

У ЗАХИСТІ ЄВРОПИ

Боронивши Україну, Європа боронить себе – така думка проходить червоною ниткою через усю статтю класичного світового аналітика Джорджа Сороса. Статтю, на ділі, присвячено переломній точці в аґресії царя Мьордерленду проти України, і, коли хочете, сама є переломною точкою у цій аґресії. Бо її читатимуть світові політики в Європі, Азії, Африці й у двох Америках. Читатимуть і не зможуть не погодитися з геніальною логікою автора.

Автор досліджує чотири кризи в Європі: Грецію, біженців, британських сепаратистів, аґресію проти України і переконливо доводить, що остання криза найважливіша і потребує найбільшої уваги й найбільшої помочі від світу.

Мало того, що він наголошує на помочі, він дає світові свою пораду непересічного економіста, як цю поміч здійснити і не пошкодити аж-аж економіці Європи та світу.

Далі Джордж Сорос пояснює, що новий Гітлер напав на Україну, бо успіх нової – демократичної і реформованої – України – це кінець диктатурі Кремля. Всупереч прогнозам низки світових «віщунів», він доводить, що кремлівський Чингиз-хан не може вдатися до повномасштабної аґресії, бо фінансова «кишка» тонка.

І ми маємо докази, що це правда. Санкції та опір України припекли Москву, що аж. Донбаські маріонетки з подачі Кремля висловлюють згоду на передачу контролю за кордонами України Києву в разі федералізації держави.

Від себе скажу: «Не поспішайте казати "гоп", панове бандити й убивці. Ви звільните ці кордони без жодних умов».

Вертаюсь до Сороса. Сорос – неперевершений майстер психологічної публіцистики, покликаної впливати на читача. Він не міг не згадати подій 31 серпня під Верховною Радою. Він наводить ці події без жодної несхвальної чи схвальної реакції, як безсторонній спостерігач, у згадці про внутрішні обставини України. Але ця безсторонність, на ділі, «сторонння». Вона застерігає владу України від перетягання струни у стосунках з народом, від оберенння спільників на протиборців.

Написана у переломний час стаття – переломна.

Ми знаємо переломний час і переломну точку в аґресії першого Гітлера. Це – Сталінґрадська битва.

Після цієї битви Адольф Гітлер ще проклигав два з гаком роки. Ще вигук «Hail Hitler!» лунав на вулицях європейських міст від Парижа до Києва. Ще офіцери СС ходили з високо піднятими головами вулицями відданої румунам Одеси. Але рядові солдати й підстаршини Вермахту у розмовах з населенням визнавали гірку для себе істину:

«Hitler – caput».

І це тривало два з чимось роки.

Після «битви санкцій» і переломної статті Джоджа Сороса Гітлер-2 ще може протягти кілька років. Ще донбаські холуї Кремля можуть не раз обстріляти українські церкви та українські села на Донбасі. Ще цар Мьордерленду буде викаблучуватися на сесіях ООН і на зустрічах Мінської чвірки. Але кінець уже видно:

«Putin – caput».

Станіслав НЕБОРАК

НА ТОМУ СТОЮ

З ЧИМ У ПАРІ МАЄ ЙТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ?..

Децентралізація владних повноважень – це захід під сучасну пору потрібний демократичній Україні. Він потрібен і для центральної влади, і для влади на місцях.

Питання лише в тому, як цей крок утілювати в життя.

Затим, що Україна й після децентралізації лишатиметься єдиною державою, то впровадження децентралізації має йти в парі з цілим рядом заходів.

По-перше, укладачі Конституції чи закону про децентралізацію мусять знайти місце у цих документах, де недвозначно й рішуче наголосити, що децентралізація – це не шлях до відцентрових тенденцій і для спроб створення на місцях маріонеткових утворень, керованих спецслужбами сусідніх держав. Такі підривні акції децентралізована Україна буде зустрічати всією силою законів, покликаних охороняти безпеку держави.

Цю думку мають висловити у своїх виступах і державні діячі.

Але висловити думку – це лише попередження. За попередженням мають іти практичні кроки, вироблені на підставі подій останніх років. А вони показали, що до підривних акцій проти незалежної України найохочіше вдаються представники однієї національної меншини під'юджуваної з-за кордону. Цей факт свідчить, що юридична практика, яка доглядає нормальне співжиття націй в Україні має ряд недоліків, які сприяють розвиткові неґативних подій.

Гляньмо у корінь державної політики, почавши з такої нібито незначної акції, як паспортизація. Ідучи за прикладом Заходу, українська влада визнала за непотрібне зазначати в паспортах національність громадян. Такий крок у країні, яка щойно визволилася з колоніального рабства, помилковий. Колишня колонія не може в усьому копіювати закони держав, урядованих самостійно впродовж століть, де міжнаціональні відносини усталено віками.

В Україні міжнаціональні стосунки ще далеко не ідеальні й потребують для нормалізації певних акцій. До таких акцій належить і зазначення національності у паспортах. Можливо, таке зазначення можна скасувати після того, як деякі національні меншини примиряться з фактом усамостійнення колишньої колонії. Поки такого примирення нема, про що свідчать події останніх років, паспорт українського громадянина має зазначати національність його власника.

Цей крок потрібен і для спілкування держави з окремими нацменшинами. У парі з запровадженням децентралізації держава має звернутися до найактивнішої нацменшини в подіях останніх років з таким питанням:

«Шановний пане!

Волею українського народу Україна стала і буде самостійною державою, де будуть діяти закони, вироблені українським народом. Зокрема, державною мовою України буде українська мова. Чи будете Ви як громадянин України підкорятися цим законам, а чи будете старатися змінити державний устрій України?

Якщо Ви виберете останнє, то держава не буде заперечувати, якщо Ви вийдете з українського громадянства й оберете собі громадянство, згідно з Вашими уподобаннями».

Цей діалог держави Україна зі своїми громадянами сприятиме нормалізації міжнаціональних стосунків у державі.

Прецеденти таких діалогів історії відомі. Недавно влада РФ звернулася з подібним запитанням до кримських татар.

Український народ гостелюбний і не робив жодних заборон гостям в українській хаті. Але коли гості почали відверту боротьбу ні з ким іншим, а з господарями хати, проголосивши своєю метою геноцид господарів, то наш народ мусить змінити ставлення до своєї гостелюбності.

Така зміна має йти у парі з запровадженням децентралізації.

* * *

Якщо держава вдасться до таких кроків, то можна не сумніватися, що запровадження децентралізації не викличе в українському загалі жодних заперечень.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ПОСТАТІ

ОСЯГНУТИ ОСОБИСТІСТЬ ІВАНА МАКУХА

заповзялися покутські дослідники Михайло Дземан і Роман Рибчин.

Незабаром святкуватимемо річницю народження Івана Макуха – адвоката з Тлумача, покутського і галицького громадсько-політичного діяча, організатора кооперативного руху, Державного секретаря (міністра внутрішніх справ) Західноукраїнської Народної Республіки Івана Макуха (1872–1946).

Про Івана Макуха, на щастя, написано чимало. Зокрема, його праця «На народній службі», котра побачила світ під редакціями відомих дослідників і науковців, дає неабияку поживу для осягнення української минувшини та ролі в ній наших провідників. П'ять років тому тлумацький краєзнавець Михайло Дземан видав книжку «Іван Макух, адвокат з Тлумача, – міністр ЗУНР», а у 2014 році Михайло Павлович у співавторстві з Романом Рибчином подарували читачам нове видання майже на 600 сторінок – «Іван Макух. Повернення із забуття», котре, за словами доктора історичних наук, професора Володимира Великочія, «є типовим прикладом наполегливого і скрупульозного дослідження просопографічного характеру».

Осягнути постать громадського діяча, захисника знедолених українців, непересічного політика й фахового адвоката Івана Макуха намагалися автори видання. Зацікавлений читач, як на мене, знайде у книжці змістовний краєзнавчо-історичний матеріал, унікальні давні світлини, архівні матеріали лапідарного характеру, багаті на внутрішню енерґетику епістолярні новели тощо. Книжка вдало структурована, що дозволяє не блукати читацькими манівцями, а вибирати для себе головне і суттєве.

Книжка, ініціатором написання якої виступив тлумачанин Михайло Дземан, педагог, краєзнавець, історик, лауреат обласних премій ім. І. Вагилевича та Марійки Підгірянки, цінна насамперед тим, що в ній чітко й до болю реально змальовано образ Івана Макуха. Перед нами постає жива людина, котра на схилі своїх літ випиває досхочу з вічної української чаші неспокою, в якій бродить предвічне вино болю й трагізму.

Перед нами зримо постає Іван Макух, думки, ідеї, філософські погляди якого настільки актуальні, що аж мороз виступає на шкірі. «…Я вірю й закликаю вірити всіх українців, що це пекло, у якім опинилася Україна, не буде вічне…» – ці слова, сказані Макухом сім десятків років тому, набули нині жахливої пророчості. Але ми впевнені, що здолаємо не тільки російську аґресію на Сході України, але й внутрішнього замаскованого «ворога» – корупцію, хабарництво, п'яту колону. У кращу прийдешню долю України до останніх своїх хвилин вірив Іван Макух. Ця щирість його віри наповнює нас нині гордістю, хоробрістю і непідробним патріотизмом.

З огляду на нинішнє прискіпливе ставлення до всього щирого й непідробленого, до глибинного, словом, до українського, вчасним і цілком обґрунтованим виглядає думка Михайла Дземана, котру автор леліє віддавна, про перепоховання праху І. Макуха із Зальцбурґа (Австрія) на батьківщину, до Тлумача, на місцевому цвинтарі якого спочиває дружина – кохана, друг, порадниця і мати його дітей. Безперечно, Іван Макух давно вартий своєї скромної ніші в пантеоні знаних українських постатей. Лиш одне спілкування з автором безсмертного «Мойсея», письменником і драматургом, енциклопедистом і поліглотом Іваном Франком (2016 рік оголошено роком славетного Каменяра) ставить Івана Макуха в один ряд із відомими галицькими мислителями того часу.

Михайло БАТІҐ,
член НСЖУ, м. Тлумач

СУТЬ І СУД

«ЧЕЧЕНСЬКА СПРАВА» КАРП'ЮКА ТА КЛИХА: РОЗПРАВА КРЕМЛЯ НАД УНСО?..

Адвокат одного з фіґурантів так званої **«чеченської справи»**, українського громадянина, затриманого в РФ **Станіслава Клиха** розповіла подробиці про суть справи, а також про те, що до Станіслава застосовували жорстокі тортури протягом кількох місяців після його арешту. За словами **російської адвокатки Марини Дубровіної**, в основу справи лягли свідчення однієї-єдиної особи, який є, м'яко кажучи, доволі сумнівним свідком, адже відбуває покарання в свердловській колонії РФ одночасно за кілька кримінальних злочинів, має набір важких захворювань та опіумну залежність.

«Тортури до Станіслава застосовувалися доти, доки не були отримані свідчення. Спершу він постійно відмовлявся від свідчень, посилаючись на статтю 51 Конституції РФ. Але тиск наростав… Коли під час допиту він не зміг назвати калібр автомата Калашникова, яким він нібито розстрілював російських військовослужбовців (існує кілька моделей АК різного калібру – ред.), його били доти, доки він не вивчив калібр, який йому «призначили», і не озвучив його. Відповідно, в обвинувальному висновку чітко названий саме цей калібр автомата. Я впевнена, що з Карп'юком було те саме, тому що він обмовив і себе, і Клиха…» – розповіла Марина Дубровіна в інтерв'ю Центру громадянських свобод, опублікованому на Радіо Свобода.

Нагадаємо, що у рамках «чеченської справи» **двоє громадян України – Микола Карп'юк та Станіслав Клих** – звинувачуються Слідчим комітетом РФ у вбивстві російських військовослужбовців і створенні банди. Вони були затримані минулого року, відповідно, у березні та серпні. До жодного з них українські консули досі не отримали доступу. А до останнього часу Микола Карп'юк навіть не мав адвоката, адже захисників до нього так само не допускали. Підготовче засідання в цій справі відбулося 15 вересня ц. р. Процес відбувся у Верховному суді м. Грозний у Чечні, «за місцем скоєння злочину». Водночас, і родини затриманих, і УНСОвці, що брали участь у збройному конфлікті в Чечні, наполягають, що ні Карп'юк, ні Клих там не були. Так стверджує, приміром, УНСОвець Ігор Мазур (Тополя), який справді був у Чечні у кінці 1994 – на початку1995 рр.

У справі близько 35 томів, плюс два томи обвинувального висновку на 600 сторінок. Обом затриманим світить від 15 років ув'язнення до довічного.

Про мотиви цієї справи Марина Дубровіна каже: *«У матеріалах справи є постанови про притягнення до кримінальної відповідальності всіх осіб, перелічених в обвинуваченні: Музичка, Яроша, Корчинського, Бобровича, Мазура, братів Тягнибоків, всього – близько 10 осіб. Вони оголошені в розшук у Росії, але вони недоступні, тому логіка така: кого зловили – той і відповість за всіх. У моєму розумінні, в справі значно більше політики, ніж права. Права як такого там немає, чесно кажучи», – зазначає адвокат.*

І, зрештою, самі історії арешту Карп'юка та Клиха – складні й неоднозначні, вони вимагають окремого розслідування. Якщо у випадку зі Станіславом Клихом свою ще нез'ясовану до кінця роль зіграла любовна лінія, то у справі Миколи Карп'юка, як підозрюють його рідні, мало місце викрадення та вивезення одного з лідерів УНСО і «Правого сектора» на російський кордон, прямо до рук ФСБ. Відповідь на запитання, хто саме вивозив і з яких мотивів, може справити ефект землетрусу в українських націоналістичних колах. Наразі справа щодо зникнення Карп'юка розслідується одним із райвідділів Києва, але – безрезультатно. Хоч цей фраґмент історії не менш важливий за подальші події вже на території Росії.

Громадське телебачення присвятило годину ефіру цій справі.

Н. К.

ЗНАЙ НАШИХ

ПО ДОСВІД НА ТЛУМАЧЧИНУ

Ознайомившись зі статтею у Всеукраїнському культурологічному тижневику «Слово Просвіти» за 2–8 липня 2015 року «Палаюча ватра», заступник голови «Просвіти» осередку Залізцицького аґрарного коледжу Йосип Децовський вирішив приїхати по досвід на Тлумаччину.

Йосип Йосипович – просвітянин, науковець, дослідник наукової спадщини професора Є. Храпливого.

І ось він на Покутті. Гостя радо зустріла голова Тлумацького районного об'єднання «Просвіти» Галина Дзьоба та заступники голови І. Денькович та Н. Мандар. Галина Василівна розповіла про успіхи та проблеми товариства, а на згадку подарувала книжку «Палаюча ватра», у якій викладена ґрунтовна історія творення «Просвіти» Тлумаччини. А ще гість відвідав дитячу бібліотеку, музей Марійки Підгірянки та районну центральну бібліотеку. Поспілкувався пан Йосип із просвітянином М. Дземаном та М. Пісак, головою клубу інтеліґенції «Поступ».

Пізніше делеґацію гостинно зустріли просвітяни села Бортники. Під час зустрічі з головою «Просвіти» О. Трак, сільським головою Г. Слободян, директором школи Г. Гарасимів, заступником директора з виховної роботи Л. Гарасимів, отцем Петром та керівником історико-краєзнавчого музею Іваном Карп'яком Йосип Децовський ознайомився з роботою первинного осередку сільської «Просвіти». Просвітяни поділились досвідом роботи і планами на майбутнє. А в залі «Просвіти» гостя вітали члени «Молодої Просвіти» духовними піснями.

Прощаючись, Йосип Йосипович зізнався, що він глибоко вражений роботою товариства, а також співпрацею просвітян із владою, освітою, культурою, Церквою, підприємцями.

С. ЗАЯЧКІВСЬКА,
методист методкабінету відділу освіти Тлумацької райдержадміністрації, просвітянка

НЕЗАБУТНІ

ПОСВЯТА ПАТРІАРХУ

У Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й. Кобринського діє виставка з нагоди 90-річчя народження та 20-річчя відходу у вічність Патріарха Київського і всієї Руси-України Володимира (Романюка). В експозиції представлено експонати з колекції його музею-садиби в Химчині Косівського району й твори сакрального мистецтва сучасних косівських мистців.

Багатостраждальне життя визначного релігійного, політичного діяча й дисидента патріарха Володимира на різних етапах його «хресної дороги» (арешти, заслання, переслідування, служіння, еміґрація, смерть) у центральному виставковому залі музею розкривають листи з таборів до родини, численні фото, книжки, документи, матеріали преси. Глибше сприйняття історичних матеріалів підсилено особистими речами Патріарха: елементи архієрейського одягу, патріарший жезл, чернеча скуфія, пояс, Новий Завіт 1899 року видання з особистим автографом владики, ікона. Чимало з цих експонатів химчинському музею подарував син Патріарха, світлої пам'яті протоієрей Тарас Романюк.

Історичну частину виставки яскраво доповнюють унікальні мистецькі твори неперевершеного майстра художньої мініатюрної вишивки, заслуженого працівника культури України Валерія Малиновського. Роботи, що відтворюють образи Ісуса Христа, Матері Божої, святого архістратига Михаїла, вражають витонченою і досконалою технікою. Дві філіґранні вишиті ікони майстра були і в колекції патріарха Володимира. До слова, найменша вишита мініатюра митця розміром 1х1 сантиметр вміщує 1476 стібків.

Дерев'яні напрестольні та ручні хрести, підсвічники-трійці, різьблені в рельєфній техніці ікони, декоративні тарелі та оригінальні полички для писанок представив на виставці член Національної спілки художників України, викладач Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв Мирослав Радиш. У своїх творах митець розкриває авторське бачення художнього різьблення в сакральному мистецтві.

Традиційну школу іконопису в експозиції представляють роботи молодого митця Дмитра Приймака – члена Національної спілки художників України, викладача Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв.

Урочисте відкриття виставки відбулося за участю широкого кола священнослужителів, представників влади та інтеліґенції в рамках духовної академії, присвяченої Патріарху.

До 4 жовтня – часу закриття виставки, відбуватиметься показ фільму «Мученик за життя, великомученик по смерті», який відтворює етапи стражденної долі великого патріота й духовного провідника українців Володимира Романюка.

Оксана ЯСІНСЬКА,
голова первинного осередку МРТ «Просвіта» в НМНМГіП імені Й. Кобринського

ДУХОВНІ РОЗДУМИ

РАДІСТЬ БАТЬКІВ І ДІТЕЙ

У понеділок ми вшановували Різдво Богородиці. Ми молились до Неї, дякували за ласки, які Вона нам зсилає, просили допомоги, заступництва, підтримки. А чи роздумували над Її життєвим подвигом, чи приміряли на своє буття?..

Народження дитини – це велика радість для батьків. З ними радіють рідні, сусіди, друзі, близькі та знайомі. Їх вітають, бажають здоров'я і доброї долі новонародженому дитятку.

А що потрібно, щоб дитина була щасливою в земному житті? Звичайно, найперше, здоров'я. А потім, всі земні успіхи: в навчанні, сім'ї, праці, кар'єрі, добробуті, багатстві і т. ін. Але це все ознаки лише минущого земного щастя. А так хочеться (хіба не всім батькам?), щоб щастя їхніх дітей ніколи не минало... Але хіба це можливо, якщо всі ми – смертні? Згідно такого погляду, звичайно, що ні. Та є інший погляд, що наше земне життя – це коротка мандрівка, за якою – життя у вічності. І тільки це (і ніщо інше) надає високого і мудрого значення нашій короткій земній подорожі. Бо що є наших нехай і сто років життя перед вічністю? Тому тільки віра в життя після смерті наповнює земне життя глибоким змістом, надихає і заохочує працювати над внутрішнім самовдосконаленням, спонукає уникати зла і гріха, бути чесним і справедливим, творити добро, нести мир, любов і змагати до святості. В цьому, власне, і полягає справжня радість і оптимізм земного життя. А, насамперед, – здійснити волю Творця.

Саме для цього праведним Йоакимові й Анні в похилому віці Господь дарував доньку, яка була призначена на Матір Його Єдинородного Сина. Не для себе, не для своєї втіхи, а для сповнення Божої волі ростили Марію Її батьки. Власне в цьому і полягає роль батьківства. Бо ж діти, як і батьки, не меншою, а повною мірою є власністю Творця. Найбільшою ж і найвищою гідністю, честю і нагородою, згідно Євангельської науки, є спасіння батьків, яке вони осягають побожним вихованням своїх дітей. В цьому є і найбільша радість для них, що й їхні діти прямують дорогою спасіння до непроминаючого вічного щастя. Хіба може щось бути важливішим за це?..

«Ось Я, Господня слугиня: нехай зі мною станеться по твоєму слову!», – відповіла Марія ангелу Гавриїлу, на Боже посланництво, яке він сповістив Їй. Вихована у смиренні, Вона серцем сприйняла волю Божу, яку сповнила до кінця. Тому радість народження Пресвятої Діви Марії донині і на віки вічні буде найбільшою радістю всіх Її любих дітей.

Михайло МЕЛЬНИК, *священик*

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ТВОРЧІСТЬ ВИХОВУЄ

«...Після школи ти і я на гуртки ідемо,
Ми тут, як одна сім'я, весело живемо.
Гарно нам відпочивати, з мрією дружити.
Ось за що ЦДЮТ дуже люблять діти».

У Городенківському районному центрі дитячої та юнацької творчості проведено урочистості з нагоди початку навчального року «З новим навчальним роком, любий наш ЦДЮТ!».

Святковий зал зібрав вихованців, батьків, керівників-наставників.

З привітальним словом звернулася до дітей головний спеціаліст відділу освіти І. І. Дем'янів і побажала всім знайти себе у світі творчості й досягти нових висот.

Голова районного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Орест Ярославович Юрковський побажав гуртківцям наснаги, творчості, успіхів в усіх починаннях, подякував за активну співпрацю вихованців та педагогів закладу з районним об'єднанням «Просвіта».

Директор закладу Г. В. Навальківська вручила грамоти найактивнішим вихованцям Центру дитячої та юнацької творчості, побажала керівникам гуртків і вихованцям творчого натхнення, нових перемог.

Діти демонстрували свої таланти, відпочивали, розважалися, брали участь в іграх та конкурсах.

Н. К.

ГОЛГОФА

ВАСИЛЬ СТУС: КРІЗЬ ТЕРНИ ДО ЗІРОК

(Продовження. Поч. у №№ 38, 39)

Відбувши 5 років ув'язнення в Мордовії і 3 роки заслання на Колимі, вдруге Василь Стус був заарештований 14 травня 1980 року під час «олімпійського набору»: Москву і Київ, де мала відбутися частина ігор, очищали від небажаних елементів, у тому числі від решти дисидентів, що гуртувалися в Гельсінкських групах. (Тоді жартували, що дисиденти бувають трьох видів: до-сиденти, сиденти і від-сиденти – вони ж знову до-сиденти). Стус після першого ув'язнення втримався в Києві всього вісім місяців.

Про свою готовність вступити до Групи, попри дещо критичне до неї ставлення, Стус неодноразово писав із заслання, починаючи з жовтня 1977 року. Однак його прізвище кияни обачно не ставили під документами Групи. Та коли Стус у серпні 1979 року повернувся до Києва, то втримати його вже не міг ніхто: навіть 75-річна вціліла поки що Оксана Яківна Мешко поглядала на його величну постать знизу вгору.

«У Києві я довідався, що людей, близьких до Гельсінкської групи, репресують найбрутальнішим чином. Так, принаймні, судили Овсієнка, Горбаля, Литвина, так перегодом розправилися з Чорноволом і Розумним. Такого Києва я не хотів. Бачачи, що Група фактично лишилася напризволяще, я вступив до неї, бо просто не міг інакше. Коли життя забране – крихт я не потребую... Психологічно я розумів, що тюремна брама вже відкрилася для мене, що днями вона зачиниться за мною – і зачиниться надовго. Але що я мав робити? За кордон українців не випускають, та й не дуже кортіло – за той кордон: бо хто ж тут, на Великій Україні, стане горлом обурення і протесту? Це вже доля, а долі не обирають. Отож її приймають – яка вона вже не є. А коли не приймають, тоді вона силоміць обирає нас...» – писав В. Стус.

«Але голови гнути я не збирався, бодай що б там не було. За мною стояла Україна, мій пригноблений народ, за честь котрого я мушу обставати до загину».

Дивно тепер чути від деяких ніби серйозних людей, що Оксана Мешко «втягнула» Стуса в УГГ і він з її вини загинув. Це коли вже оприлюднені листи В. Стуса з осени 1977 р., у яких він із колимського заслання наполягає, щоб його ім'я ставили під документами Групи, що він готовий «підставити й свою голову під замашну довбню».

Зі стандартним вироком 10 років таборів особливого режиму, 5 років заслання та з «почесним» титулом «особливо небезпечний рецидивіст» Василь Стус прибув у Кучино в листопаді 1980 року. Тут його пильнували особливо. Більшість написаного на суворому режимі в Мордовії Стус якось зумів переслати на волю, в тому числі дещо в листах, часом пишучи вірші в суцільний рядок та замінюючи мулькі для цензури слова (тюрма – юрма, колючий дріт – болючий світ, Україна – батьківщина). З Уралу ж йому вдалося відіслати в листах до дружини лише 6 віршів. На особливому ж режимі дозволялося писати один лист на місяць. Так уже його вилизуєш – а таки знайдуть «недозволену інформацію», «умовності в тексті», або просто – лист «підозрілий за змістом». І конфіскують. Або посилають того листа на переклад у Київ, а потім вирішують, чи його відсилати адресатові. Пропонували: «Пишіть російською – швидше дійде». А як це дружині, рідній матері чи дитині писати чужою мовою?

Одержувати листи можна було від будь-кого, проте насправді нам віддавали тільки деякі листи від рідні. В останні тижні життя Василеві надійшла телеграма від дружини про народження онука Ярослава. Майор Снядовський викликав Стуса в кабінет, привітав і зачитав частину телеграми, але до рук не дав: недозволена інформація. Це дуже обурило Стуса.

Обшуки. Їх проводили два-три рази на місяць, але були періоди, що обшукувати в'язня могли кілька разів на день – аби познущатися. У камері можна було тримати 5 книжок, брошур і журналів, разом узятих. Решту – винось до каптьорки. А кожен передплачує журнали, газети, намагається над чимось працювати, хоч би вивчати іноземну мову. Це вже треба тримати словник і підручник. Але режим невблаганний: наднормові книжки викидають у коридор.

Василь ОВСІЄНКО,
лауреат премії ім. В. Стуса

(Далі буде)

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Голова первинного осередку ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Марія ГУЦОЛ
святкує день народження.

Івано-Франківські обласне і міське об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка щиросердечно вітають Вас – культурно-громадську діячку, педагога, голову первинного осередку товариства «Просвіта» і заступника завідувача кафедри мовознавства з наукової роботи Івано-Франківського національного медичного університету з днем народження!

Своєю багаторічною плідною працею, діяльною участю у важливих громадсько-політичних заходах, своєю людською щедрістю Ви зробили й робите значний особистий внесок у процеси духовного відродження України. Прийміть від нас слова щирої вдячності за Вашу активну життєву позицію і діяльність зі створення надійної духовної та інтелектуальної основи розвитку суспільства й особистості.

Від душі бажаємо міцного здоров'я, творчого натхнення і многих благословенних літ! З роси і води!

Голови Івано-Франківського обласного та міського об'єднань ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, Василь БОЙКО, відповідальний секретар ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Наталія СИНИЦЯ

ТВОРЧІ ЗВІТИ

ЩАСТЯ БУТИ СІВАЧЕМ

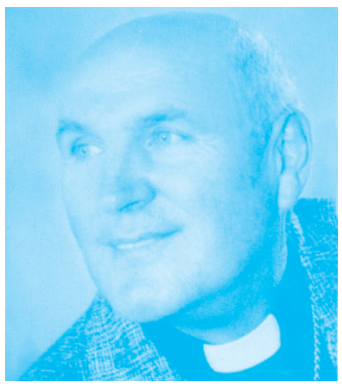
У НД «Просвіта» пройшов творчий вечір просвітянина, поета, письменника, священика Романа Паньківа.

«У письменстві, як і в житті, о. Роман давно. І було всього доволі. І хоч в одній з поезій він пише: «Не чіпайте минуле, я прошу, не картайте мене за дрібне, я той біль до сих пір ношу, і ніяк він мені не пройде...», та все ж і промовці, та й сам винуватець урочистості повертались у минуле, адже в ньому автор жив, працював, творив. І то немало. На підході вже 23-тя книжка», – розповіла ведуча дійства завідувачка відділу культмасової роботи обласної «Просвіти» Михайлина Боднар.

А народився отець Роман Паньків у мальовничому селі Вишнів Рогатинського району. Після закінчення школи вступив на факультет журналістики Львівського держуніверситету. Але через неблагонадійність його виключили. А потім була служба в армії, робота на цукрозаводі, навчання в ПТУ і Коломийському технікумі МОД, робота меблярем. А ще співав в ансамблі пісні і танцю «Карпати», з яким побував у всій Україні і чи не в половині Росії.

З леґалізацією УГКЦ навчався в Івано-Франківському духовному інституті. Після висвячення владикою Софроном Дмитерком відправляв Служби Божі в храмі Царя Христа на Майзлях в Івано-Франківську, катедральному соборі Святого Воскресіння, сформував нову парафію Святих Володимира і Ольги...

Доля водила його світами від Америки до Австрії, де працював над архівами Івана Франка. І весь цей час творив. Писав вірші, прозу, передаючи через героїв своїх творів пережите, вистраждане, осмислюючи свої і чужі прогрішення, передаючи читачеві усвідомлення, що «впаде кара на тих, хто риє могилу», що «дану клятву потрібно виконати», що «заподіяне зло повертається»...

Про це оповідав переповненій залі автор, перегортаючи сторінки своїх творів, роздумуючи над життєвими колізіями, він свої висновки підкріплював рядками поезій, прозовими новелістичними есеями, в яких «словам тісно, а думкам широко».

Про поетичне і прозове письмо Романа Паньківа говорили і його аналізували спеціаліст управління культури міськвиконкому Ірина Тарновецька, доктор мистецтвознавства, професор ПНУ ім. В. Стефаника Ганна Карась, голова благодійної організації «Солідарність» Андрій Микитин, громадський діяч Зіновій Кияк... Останній, зокрема, сказав, що давно слідкує за творчістю Р. Паньківа, читає його і навіть назвав більше двох десятків його книжок, які зібрав, і висловив надію, що о. Роман і далі дивуватиме читачів новими творами. І зачитав строфу одного з його віршів:

Я дня свого ще не закінчив,
Дна мудрості ще не пізнав,
Не все зорав, не все осмислив,
Не все, що треба, оспівав...

Духовну атмосферу свята творили членкині «Жіночої громади» Надія Самборська та Володимира Атаманчук, вихованка Клубу обдарованих дітей НД «Просвіта» Вікторія Бриндзей та його керівник Руслана Денега, вокальний ансамбль ЗОШ № 12 під керівництвом Наталії Чайковської, які славили Діву Марію, просили її заступництва. А насамкінець усе зібрання побажало о. Роману Паньківу многих і благословенних літ.

Богдан ВІВЧАР

ДУХОВНЕ

НЕ СПІШИ. ПРОЧИТАЙ. ПОДУМАЙ

Керівник повинен бути людиною не тільки з вищою освітою розуму, але й серця.

О. ДОВЖЕНКО

Настоятель науки повинен бути милосердний і лагідний передовсім до тих, душі яких зле налаштовані.

Немає нічого легшого, як себе обманювати, бо кожний для себе занадто ласкавий суддя і називає корисним те, що йому приємне.

Як наставник повинен виправляти лихі звички? Так, як це роблять лікарі, без гніву на хворого, тільки лікуючи хворобу.

Не треба високо думати про свої діла, ані легковажити інших.

Не цурайся правди... Вона – чиста.

За св. ВАСИЛІЄМ ВЕЛИКИМ

Життя – це можливість. Скористайся нею.
Життя – краса. Захоплено сприймай її.
Життя – це мрія. Здійсни її.
Життя – це обов'язок твій насущний. Виконай його.
Життя – це багатство. Не розтринькай його.
Життя – це надбання. Бережи його.
Життя – це любов. Насолодись нею сповна!
Життя – це таїна. Пізнай її.
Життя – це долина страждань. Пересиль її.
Життя – це пісня. Проспівай її до кінця.
Життя – це боротьба. Стань борцем.
Життя – це безодня невідомого. Ступи в неї без страху.
Життя – це удача. Шукай цю мить.
Життя таке прекрасне – не занапасти!
Це твоє життя. Борися за нього.

З духовного заповіту МАТЕРІ ТЕРЕЗИ

Остерігайся балакучості, залишайся на самоті й утішайся Богом своїм.

Я шукаю чистого серця і в ньому є місце для мого миру.

Такий охочий до сваволі й до вигоди, а такий лінивий до швидкого послуху і ревності.

У смутку людина має віддаватися в руки Божі.

Не треба всім довіряти, і як легко у словах помилитись.

Подай мені, Господи, поміч у журбі, бо людський порятунок марний (Пс. 59, 19).

Супокою треба шукати більше у Бога, ніж у всіляких благах і дарах.

Так будь готовий до боротьби, коли хочеш перемогти.

Любов буває жвава, щира, ніженька, приємна та мила, кріпка, терпелива, вірна, розважна, спокійна, мужня і користі для себе ніколи не шукає.

Марнота – ганятися за почестями і пнутися вгору.

Тома КЕМПІЙСЬКИЙ

Зібрав ***Богдан СУШЕВСЬКИЙ,***
просвітянин

НЕВІДОМІ ВІДОМІ

ПИСЬМЕННИК І СВЯЩЕНИК

Його майже не знають. Чи знають дуже трохи. Швидше за все, це історики літератури. Чи справжні поціновувачі літератури. Ім'я його – Михайло Петрушевич. Народився в Космачі Богородчанського району. Роки життя – 1869–1895. Двадцять шість років життя. До болю дуже мало.

8 вересня минуло 120 років від його смерті. Похований у селі Новиця Калуського району. Тут виникає ще одна паралель. Поет Антін Могильницький народився в Калуському районі, а працював і похований у Богородчанському.

Михайло Петрушевич був і залишився молодим, дуже перспективним письменником. Його творчість високо оцінив Іван Франко: «Автор – талант незвичний і сильний».

Свою творчість запустив у дію, живучи в Болехові. Близько десяти оповідань, з них: «Палямар», «Душа», «Вибори», «Градобур» (останнє надруковане у книжці «Українська новелістика XIX – поч. XX ст.».

Ще кілька причинок до біографії М. Петрушевича. Батьки були вчителями. Закінчив гімназію у Станіславі (1889), духовну семінарію у Відні. Пробував писати вірші.

З 1894 року – священик у Болехові.

1895 року похований у Новиці.

Гадаю, що час видати його (мав псевдо Євдокій, Михайло Новицький) твори окремою книжкою. Творча спадщина повинна мати спадкоємців – читачів. Михайло Петрушевич це заслужив.

А на школі в Космачі варто встановити пам'ятну дошку письменникові і священикові Михайлу Петрушевичу.

Василь БАБІЙ, *просвітянин*

СПІЛКУВАННЯ

НА ЗАПРОШЕННЯ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

«Ми повинні спілкуватися не тільки на політичну, але й літературну теми», – пригадується побажання незабутнього голови міськрайонної організації Всеукраїнського товариства політв'язнів і репресованих, члена Національної спілки письменників України, автора збірок віршів і прози Дмитра Гриньківа.

Тому і стало традицією запрошувати в гості літераторів, які читають свої твори, дискутують, відповідають на запитання. Так, зі своїм словом виступили лауреат премії імені Тараса Мельничука, автор ліричних і гумористичних віршів, член «Просвіти» Василь Михайлищук, якого свого часу передмовою до першої книжки підтримав Д. Гриньків, також тут звучали поезії просвітян – члена НСПУ Івана Війтенка, члена НСЖУ Михайла Слободяна та інших місцевих авторів, які уславлюють рідну Україну, пишуть про болі сучасності.

Всім запам'яталася зустріч з відомим поетом Василем Рябим, який прочитав дещо зі своєї збірки «Біла космея», ознайомив з поетичними творами з рукопису нової книжки. Це була, як висловлюють враження присутні Петро Курчій і Тарас Броневич, цікава, пізнавальна зустріч. А колишній заступник голови Київської облдержадміністрації, наш краянин Анатолій Семенюк назвав таке спілкування доцільним і корисним. Такої ж думки заступник голови станиці Братства ОУН–УПА Ярослав Сорич, політв'язні Мирослав Ромаш, Роман Степанюк та інші.

– Ми надалі будемо робити такі зустрічі, вони наснажують, утверджують духовні орієнтири, – сказав голова міськрайонної організації політв'язнів і репресованих Юрій Рудько. – Хай усі знають, зокрема вороги, що ми є, відстоюємо свої чесноти, шануємо рідне красне слово.

Володимир ФРАНКЕВИЧ,
лауреат премії ім. Т. Мельничука, м. Коломия

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

ЕРИНОФІЛІЯ: МИНУЛЕ ЧИ СУЧАСНІСТЬ?

І що ж це воно таке – еринофілія... Звісно, значення цього слова відоме не всім, і мова не тільки про пересічних українців, але й філателістів. Адже минуло вже більш як чверть сторіччя, відколи українська еринофілія припинила існування й перестала бути активною формою пропаґандивої боротьби з окупантами, допоки, звісно, в часи вже незалежної України, еринофілія вкотре набула свого значення, відколи на територію нашої держави повторно вдерлися окупанти...

Зі стислої історичної довідки, поняття слова **«еринофілія» (*прим.* недержавні, підпільні і т. ін. поштові марки)** з'явилося в історії України в другій половині 1940-их рр. на еміґрації в США, після того, як в осередку тамтешньої української діаспори була створена т. зв. ППУ (Підпільна пошта України), яка до першої половини 1980-их рр. займалася виготовленням підпільних поштових марок, і які під час надсилання поштового конверта за кордон, особливо в СРСР, в пропаґандивних цілях (як наприклад, післявоєнна боротьба ОУН–УПА з режимом СРСР і т. ін.) клеїлися поряд із державною маркою США. З часом ППУ переросла в цілу галузь діяльності з виготовлення та розповсюдження проукраїнської еринофілістичної продукції на еміґрації, яка окрім зубкованих і незубкованих марок та навіть цілих блоків і спеціальних листівок з метою пропаґанди боротьби за незалежність України посередництвом державної пошти США зробила вагомий внесок в історію української пошти.

Те ж саме відбулося в осередку української діаспори в Чеській Республіці. Наприкінці 2013-го року при співпраці з товариством «Опір Західної України» в Празі була створена пошта Західної України, яка з метою пропаґування української історії, культури, мови на еміґрації, зайнялася виготовленням і розповсюдженням еринофілістичних марок, подібних до тих, що були випущені в світ свого часу ППУ в США. Але метою пошти Західної України було також втілити в життя деякі відмінності, якими б можна було охарактеризувати сучасну еринофілію в Україні. Її метою було те, щоб кожна еринофілістична марка пошти Західної України була погашена поштовим штемпелем поряд із державною маркою тієї країни, з якої був надісланий конверт, щоб цей еринофілістичний продукт надалі можна було вважати повноцінним і, що важливо, офіційним еринофілістичним продуктом.

За останні три роки було випущено й погашено Чеською поштою близько 150-ти зубкованих і незубкованих еринофілістичних марок, а також десятки блоків, теж погашених Чеською поштою. Під час моїх мандрів Європою, як я, так і члени товариства «ОЗУ» в Празі, розсилали еринофілістичні марки з території багатьох країн Європи. Так, наприклад, еринофілістичні марки вже офіційно були погашені Польською, Словацькою та Українською поштами. Пригадую, перша еринофілістична марка була вперше офіційно погашена штемпелем Чеської пошти в травні 2013-го року і була присвячена 5-ій річниці відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченку в Празі. Відтак, з початком Революції гідності та окупації Криму всі наші еринофілістичні марки були присвячені саме цим подіям, щоб у такий спосіб посередництвом поштового зв'язку невпинно інформувати спільноту про звірства російських окупантів.

В 2017-му році з нагоди 5-ої річниці заснування пошти Західної України товариство «Опір Західної України» в Празі планує виготовлення ювілейного штемпеля, а також презентацію еринофілістичної продукції, виданої під егідою пошти Західної України в осередку членів Союзу чеських бібліофілів у Чеській Республіці та в Україні зокрема.

Олег ПАВЛІВ, *керівник товариства «Опір Західної України» в Празі (ЧР), член Союзу чеських філателістів, спеціально для «Галицької Просвіти»*

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

РАЇСА

Раїса як жіноче ім'я поширилося у нас десь на початку цього століття. В деяких народів, наприклад, у вірменів, схоже найменння носять і чоловіки: Рай. Етимологія імені, всупереч звуковій тотожності, нічого спільного не має з коренем біблійного слова «рай» (спільного, між іншим, з нашими словами «вирай» та «вирій» – тобто теплий край, куди відлітають птахи на зимівлю).

Основою найменння Раїса є, очевидно, грецьке слово радіа (легка, покірна, слухняна).

Українці мають вельми відмінну форму цього імені, зафіксовану ще Борисом Грінченком – Яриса.

ВТРАТИ

Відійшла у вічність невтомна активістка-просвітянка **Ольга ЮЗВА.**

Сумом і тугою наповнені наші серця і болить душа за патріотку, яка так любила життя, створювала навколо себе атмосферу добра. Висловлюємо щире співчуття родині та близьким.

Світла згадка збережеться в наших серцях назавжди. Вічная пам'ять і пухом українська земля.

С. ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, В. БОЙКО, П. АРСЕНИЧ, Н. СИНИЦЯ, Т. ФІҐОЛЬ, М. ТУРЧИН, І. ДОЦЯК, просвітяни краю